

RAZEM O ŁUPKACH

Program aktywnej edukacji ekologicznej oraz kampania informacyjna w zakresie procesu wydobywania gazu łupkowego oparta o model partycypacji społecznej - „Razem o łupkach” przygotowany został w odpowiedzi na realne potrzeby lokalnych społeczności oraz na bardzo ograniczoną ilość rzetelnych źródeł informacji w zakresie gazu łupkowego.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

W Polsce wykonano dopiero ułamek zaplanowanej części odwiertów dla oszacowania zasobów gazu łupkowego, pomimo tego od początku prac pojawiają się tarcia między firmami, samorządem i lokalnymi społecznościami. Zasadniczym czynnikiem stojącym u podstaw tych konfliktów jest obawa mieszkańców przed negatywnymi skutkami środowiskowymi zarówno poszukiwań, jak i wydobycia tego surowca. Obawy te potęgowane są przez niski poziom wiedzy przedstawicieli społeczności lokalnych w tym zakresie oraz brak narzędzi edukacji ekologicznej i dialogu, narzędzi które ten stan mogłyby poprawić.

Proponowanym rozwiązaniem problemu jest aktywizacja i edukacja mieszkańców, którzy wyposażeni zostaną w wiedzę i narzędzia niezbędne do oceny działań inwestora oraz zagrożeń wynikających z wydobywania gazu z łupków. Przekazywanie wiedzy oraz umiejętności samoorganizacji mieszkańców nastąpi poprzez udział w Lokalnych Komitetach Dialogu (LKD) oraz innych, skupionych wokół tego problemu zadaniach edukacyjnych. W założeniach programu przewidziano organizację 7 komitetów w powiatach: kartuskim, lęborskim, wejherowskim (woj. pomorskie), radziejowskim, rypińskim (woj. kujawsko-pomorskie) oraz braniewskim i elbląskim (woj. warmińsko-mazurskie). Partnerami regionalnymi przedsięwzięcia są: Toruńskie Stowarzyszenie Ekologiczne "Tilia" oraz Warmińsko – Mazurska Agencja Energetyczna Sp. z o.o., organizacje, których doświadczenie w działaniach edukacyjnych oraz wiedza z zakresu ekologii i energetyki znacząco wesprze realizację projektu „Razem o łupkach”. Oddolna inicjatywa przeprowadzenia programu „Razem o łupkach” gwarantuje nie tylko jego niezależność ale i wiarygodność oraz zachowanie obiektywizmu i równowagi w zakresie wrażliwej tematyki: społeczno-ekonomiczno-środowiskowej.

DIALOG ZAMIAST PROPAGANDY

Metodyka działań proponowanych w projekcie opiera się na innowacyjnym połączeniu aktywnej edukacji ekologicznej oraz działań, partycypacyjnych i świadomego kształtowania procesów oraz treści uczenia się i nabywania wiedzy, kompetencji i umiejętności. Dzięki zaangażowaniu społecznym, partycypacji efektywność procesu informacji i edukacji wzrośnie niewspółmiernie w stosunku do innych, alternatywnych metod komunikacji. Zamiast gotowego przekazu edukacyjnego, zawierającego z góry ustalone treści i metody, przekazywanego następnie biernym odbiorcom, proponujemy podejście aktywne, oparte na oddolnym zaangażowaniu uczestników w proces edukacyjny. Dzięki wykorzystaniu metod dialogowych i partycypacyjnych w procesie uczenia się możliwe jest trafniejsze zdiagnozowanie potrzeb edukacyjnych, oczekiwań, wymagań i interesów społeczności lokalnych. To z kolei pozwala na lepsze dopasowanie przekazywanych treści do faktycznych potrzeb mieszkańców.

Stąd też kluczowym narzędziem wykorzystywanym w proponowanym procesie edukacyjnym są Lokalne Komitety Dialogu, gdyż właśnie szeroko pojęty dialog ma być głównym sposobem wzajemnego uczenia się i nabywania potrzebnych kompetencji i wiedzy.

Opierając się na podejściu partycypacyjno-dialogowym jako narzędziu aktywnej edukacji ekologicznej odwołujemy się do sprawdzonych wzorców i dobrych praktyk, wykorzystywanych z sukcesem od wielu lat w innych krajach i coraz popularniejszych ostatnio także w Polsce.

Takie podejście ma wyjątkową zaletę w przypadku bardzo wrażliwego tematu jakim jest gazu łupkowy. Pozwala na samodzielne, nie ograniczone przez organizatorów, wyrobienie indywidualnych opinii i dochodzenie do potrzebnych informacji przez samych uczestników. Jest to szczególnie ważne, gdy weźmie się pod uwagę kontrowersyjny charakter tematyki oraz brak konsensusu wśród ekspertów. Dlatego w przygotowanym rozwiązaniu kwestie treści programowych pozostają otwarte, by to sami uczestnicy projektu mogli dookreślić, jakiego rodzaju informacje, wiedza i umiejętności są im potrzebne.

Program „Razem o łupkach” ma za zadanie podnieść świadomość społeczeństwa poprzez:

- działanie Lokalnego Komitetu Dialogu;
- szeroki dostęp do stanowisk i opinii niezależnych ekspertów i ośrodków badawczych;
- możliwość wymiany poglądów oraz doświadczeń społeczności lokalnych;
- inicjowanie debat i dialogu;
- zainteresowanie młodzieży i dzieci.

PILOTAŻ

Pierwsze działania w ramach „Razem o łupkach” rozpoczęły się już lutym br. na zasadzie programu pilotażowego prowadzonego przez Pracownię Zrównoważonego Rozwoju ze wsparciem finansowym Fundacji im. Stefana Batorego i w partnerstwie z Fundacją Rozwiązań Eko-Energetycznych. Pilotaż oparty był na organizacji pierwszego Lokalnego Komitetu Dialogu i związanych z tym, badaniach socjologicznych. Działania programu zakończyły się podpisaną umową społeczną pomiędzy mieszkańcami gminy, koncesjonariuszem i wójtem. Pilotaż odbywał się na terenie gminy Mikołajki Pomorskie położonej w województwie pomorskim, w powiecie sztumskim. Więcej o pilotażu: razemolupkach.org/mikolajki

FINANSOWANIE

Program „Razem o łupkach” został doceniony przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) zajmując pierwsze miejsce w rankingu II Konkursu w 2012 r. kategorii piątej pn. "Ochrona środowiska w procesie wydobywania gazu łupkowego". Zgodnie z procedurą funduszu prowadzone są negocjacje mające na celu przygotowanie ostatecznego kształtu projektu. Koniec negocjacji i podpisanie umowy powinno nastąpić do końca marca br. Na podstawie umowy NFOŚiGW może dofinansować do 85% wartości projektu, pozostałe części budżetu zostaną uzupełnione przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Toruniu i Olsztynie. Szacunkowy koszt całkowity projektu wynosi 1,65 mln zł.

Inicjatorem programu jest Marszałek Województwa Pomorskiego, Mieczysław Struk. Patronat nad programem „Razem o łupkach” objął Minister Środowiska, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

INFORMACJE DODATKOWE:

Wszelkie informacje na temat programu znaleźć można w serwisie informacyjnym: razemolupkach.org

Okres trwania programu: 01.04.2013 – 21.12.2014.

Zasięg: województwo pomorskie, województwo kujawsko-pomorskie, województwo warmińsko-mazurskie.

Organizator: Fundacja Rozwiązań EkoEnergetycznych

Fundacja Rozwiązań Eko-Energetycznych (FREE) jest podmiotem powołanym do działań edukacyjnych oraz badawczo-rozwojowych, dotyczących problematyki OZE. FREE podejmuje szeroko zakrojone działania w zakresie promowania postaw świadomego projektowania źródeł OZE w planach inwestycyjnych JST, podmiotów komercyjnych i osób fizycznych, a także racjonalizacji korzystania z zasobów energii ze źródeł konwencjonalnych. Doświadczenie FREE jest wyjątkowe w skali kraju i Europy w zakresie dialogu na temat inwestycji środowiskowych i infrastrukturalnych. W roku 2011 fundacja zrealizowała z sukcesem projekt ECOdialog, którego założeniem było nawiązanie pomiędzy najbardziej aktywnymi organizacjami ekologicznymi i przedstawicielami inwestorów oraz firm wykonawczych.

Partner: Toruńskie Stowarzyszenie Ekologiczne "Tilia"

Organizacja pozarządowa powstała w 1995 r. angażująca się w wielozadaniową działalność ekologiczną. Od 2004 roku posiada status pożytku publicznego. Od 2004 r. Stowarzyszenie należy do Związku Polska Zielona Sieć, sieci organizacji ekologicznych w Polsce jako przedstawiciel woj. kujawsko – pomorskiego. W latach 2001-2009 realizowało program w Ośrodku Przyrodniczo – Ekologicznym Ogrodu Zoobotanicznego w Toruniu. Od 2004 r. samodzielnie prowadzi ośrodek edukacji ekologicznej powierzony w drodze konkursu przez Gminę Miasta Toruń - Szkołę Leśną na Barbarce. Obecnie Stowarzyszenie posiada 16 członków. TSE Tilia realizuje swoje cele w szczególności przez działalność w Szkole Leśnej na Barbarce i w Miejskim Schronisku dla Zwierząt.

Partner: Warmińsko – Mazurska Agencja Energetyczna Sp. z o.o.

Organizacja non – profit, która powstała na mocy umowy zawartej 22 maja 2009 roku pomiędzy Agencją Wykonawczą ds. Konkurencyjności i Innowacji (EACI) z siedzibą w Brukseli, a Województwem Warmińsko - Mazurskim, w ramach programu „Intelligent Energy Europe”. Powołana w drodze uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego, jej głównym udziałowcem jest Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego, pozostali wspólnicy to przedsiębiorstwa z branży OZE, gminy regionu Warmii i Mazur, spółka komunalna, uniwersytet, spółdzielnia mieszkaniowa oraz zakład doskonalenia zawodowego.